

Merenkululaitoksen julkaisuja 9/2007

Merenkululaitoksen kulkuväylien perustamiskäytäntö

Merenkululaitos

Helsinki 2007
ISBN 978-951-49-2132-2
ISSN 1456-7814

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Venla Ristola	Julkaisun laji Yleisohje			
	Toimeksiantaja MKL / Väylätekkinen yksikkö			
	Toimielimen asettamispäivämäärä			
Julkaisun nimi Merenkululaitoksen kulkuväylien perustamiskäytäntö				
Tiivistelmä <p>Ohje on kulkuväylien perustamiskäytännön yleisohje. Kulkuväylien perustamista säätelee vesilaki (264/1961).</p> <p>Tässä yleisohjeessa läpikäydään kulkuväylien perustamiskäytäntö, kulkuväylien muuttaminen ja kulkuväylien lakkauttaminen.</p> <p>Merenkululaitoksen ohella kulkuväyliä rakentavat myös mm. kunnat, teollisuusyritykset ja alueelliset ympäristökeskukset</p> <p>Tällä yleisohjeella pyritään antamaan suuntaviivoja Merenkululaitoksen kulkuväylien perustamiskäytännöstä ja määrittelemään työnjakoa Merenkululaitoksen ja alueellisten ympäristökeskusten kesken.</p> <p>Ohjeessa esitetään myös periaatteet väyläalueen ulkopuolella olevan yksittäisen matalikon merkitsemisestä.</p>				
<div><div>08 MKL 10391</div></div>				
Avainsanat (asiasanat) Kulkuväylä, väylän perustamiskäytäntö, vesilaki, yksittäisen matalikon merkitseminen				
Muut tiedot				
Sarjan nimi ja numero Merenkululaitoksen julkaisuja 9/2007		ISSN 1456-7814		
Kokonaissivumäärä 12		Hinta 10		
Kieli Suomi		ISBN 978-951-49-2132-2		
Luottamuksellisuus Julkinen				
Jakaja Merenkululaitos		Kustantaja Merenkululaitos		

SISÄLLYSLUETTELO

1. Johdanto 2

2. Nykytila 3

2.1 Kulkuväyliä perustaminen 3

2.2 Väylä- ja reittiverkosto 3

3. Merenkululaitos yleisen kulkuväylän hakijana 4

3.1 Kulkuväylän perustaminen 4

3.2 Kulkuväylän muuttaminen..... 4

3.3 Kulkuväylän lakkauttaminen..... 4

3.4 Muut tahot yleisen kulkuväylän hakijana 4

4. Erillisten matalikkojen merkitseminen..... 5

LIITTEET:

- 1. Kulkuväylät
- 2. Yleisen kulkuväylän perustamisen hakeminen
- 3. Menettely julkisen kulkuväylän perustamisessa
- 4. Menettely yleisen paikallisväylän perustamisessa
- 5. Väyläalueen ulkopuolisen matalan merkitseminen

1. Johdanto

Kulkuväylien perustamista säätelee 19.5.1961 säädetty vesilaki (264/1961). Väylien perustamiseen liittyvä lainsäädäntö on muuttunut 1.10.2005. Tällöin lakiin tehtiin muutoksia 2 luvun 26§ Yleiset säännökset rakentamisesta vesistöön, 17 luvun 2§ muutoksenhaku ja 21 luku 3 § Erityisiä määräyksiä pykäliin.

Tässä yleisohjeessa läpikäydään kulkuväylien perustamiskäytäntö, kulkuväylien muuttaminen ja kulkuväylien lakkauttaminen. Päivitystyö laadittiin tähän asti voimassa olleen, vuonna 1993 laaditun, Merenkululaitoksen kulkuväylien perustamiskäytännön yleisohjeen pohjalta.

Merenkululaitoksen ohella kulkuväyliä rakentavat myös mm. kunnat, teollisuusyritykset ja alueelliset ympäristökeskukset. Kauppamerenkulun väyliin liittyy usein kunnan tai teollisuuslaitoksen satama väylänosineen. Ympäristöministeriön alaiset alueelliset ympäristökeskukset rakentavat veneväyliä. Selkeää työnjakoa veneväylien rakentamisesta Merenkululaitoksen ja alueellisten ympäristökeskusten kesken ei ole laadittu.

Tällä yleisohjeella pyritään antamaan suuntaviivoja Merenkululaitoksen kulkuväylien perustamiskäytännöstä ja määrittelemään työnjakoa Merenkululaitoksen ja alueellisten ympäristökeskusten kesken.

Ohjeessa esitetään myös periaatteet väyläalueen ulkopuolella olevan yksittäisen matalikon merkitsemisestä.

2. Nykytila

2.1 Kulkuväyliä perustaminen

Yleisen kulkuväylän perustamisessa sovelletaan 1.10.2005 voimaan tullutta vesilain muutosta. Vesilain mukaan väylät jaetaan yleisiin ja yksityisiin kulkuväyliin. Yleiset kulkuväylät jaetaan julkisiin kulkuväyliin ja yleisiin paikallisiin väyliin, (20.7.1992/646). Julkinen kulkuväylä perustetaan Merenkululaitoksen hakemuksesta, yleinen paikallisväylä on muun väylänpitäjän hakemuksesta perustettu.

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA) edellyttää, että pääosin kauppamerenkulun käyttöön rakennettavat meriväylät ja yli 1350 tonnin aluksille rakennettavat alusliikenteen sisävesiväylät edellyttävät YVA -menettelyä. YVA -menettelyn mukainen arviointiselostus on liitettävä hakemusasiakirjoihin.

Julista kulkuväylää voi hakea vain Merenkululaitos. Yleistä paikallisväylää voivat hakea kunnat, alueelliset ympäristökeskukset ym. tahot. Poikkeuksellisesti myös Merenkululaitos voi olla yleisen paikallisväylän hakijana, mikäli väylä luovutetaan jonkin muun tahon, esimerkiksi kunnan ylläpidettäväksi.

Ympäristölupavirasto voi Merenkululaitoksen hakemuksesta määrätä julkiseksi kulkuväyläksi sellaisen vesistön osan, jota on tarpeen pitää avoimena yleistä laiva- tai veneliikennettä varten. Julkinen kulkuväylä voidaan määrätä myös vesistöön, jossa on valtaväylä, (4.2.2000/88).

Ennen kuin ympäristölupavirasto määrää yleisestä kulkuväylästä tulee sen todeta, että kysymyksessä oleva vesistön osa kohtuuden mukaan täyttää ne vaatimukset, jotka vesistössä harjoitettava liikenne huomioon ottaen yleiselle kulkuväylälle voidaan asettaa. Ympäristölupaviraston päätöksessä on määrättävä yleisen kulkuväylän sijainti.

Ympäristölupavirasto määrää, milloin yleinen paikallisväylä tarvittavien töiden tultua suoritetuksi voidaan ottaa käyttöön. Julkisen kulkuväylän käyttöönottamisesta päättää Merenkululaitos.

Yleinen kulkuväylä on merkittävä vesipäätösrekisteriin ja ympäristölupavirastossa pidettävään karttaan sekä Merenkululaitoksessa ylläpidettävään merikarttaan.

Vesilain säännösten mukaan yleinen kulkuväylä voidaan lakkauttaa ainoastaan ympäristölupaviraston luvalla. Kulkuväylän lakkauttamista voi hakea joko väylän ylläpitäjä tai kuka tahansa, joka katsoo kärsivänsä väylän olemassaolosta.

Merenkululaitos voi väliaikaisesti muuttaa julkista kulkuväylää, jos se on tarpeen meriturvallisuuden ylläpitämiseksi tai muusta tärkeästä syystä, (20.7.1992/646).

Merenkululaitos saa, sovittuaan alueen omistajan kanssa, asettaa pysyvästi turvalaitteita vesistöön tai sen rannalle sekä poistaa turvalaitteiden näkymistä haittaavia esteitä. Jos sopimusta asiasta ei ole tehty tai neuvotteluja asiasta sopimiseksi ei ole käyty, on turvalaitteen asettamiseksi haettava ympäristölupaviraston lupa.

Merenkululaitos saa asettaa toisen vesialueelle reuna- ja tutkamerkkejä, kelluvia turvalaitteita kuten poijuja ja viittoja sekä muita näihin verrattavia, vaikutuksiltaan vähäisiä laitteita.

2.2 Väylä- ja reittiverkosto

Merikarttaan merkittyjen ja turvalaitteilla varustettujen yleisten kulkuväyliä kokonaispituus vuonna 2005 oli rannikolla 9 979 km ja sisävesillä 9 541 km. Näistä Merenkululaitoksen ylläpitämiä väyliä oli rannikolla 8 171 km ja sisävesillä 8 021 km.

Suomessa on 42 satamaa, joiden liikenne ylitti vuonna 2005 100 000 tonnia vuodessa. Satamista 34 sijaitsee rannikolla ja 8 Saimaan sisävesistöalueella. Kunnallisia yleisiä satamia on 29 ja yksityisiä 13.

3. Merenkululaitos yleisen kulkuväylän hakijana

3.1 Kulkuväylän perustaminen

Merenkululaitos hakee julkisen kulkuväylän perustamista rakentamilleen ja ylläpitämilleen kauppamerenkulun ja hyötyliikenteen väylille (väyläluokituksen luokat VL1-VL3). Lisäksi Merenkululaitos hakee myös näihin väyliin liittyvien kunnallisten tai yksityisten satama-alueiden osat julkiseen kulkuväylään kuuluviksi. Vastuu satama-alueella olevasta väyläosasta ja sen merkinnän ylläpito kuuluvat kuitenkin sataman ylläpitäjälle. Sataman pitäjä voi rakentaa satama-alueen sisäpuolelle muita erillisiä julkisiin kulkuväyliin kuulumattomia väyliä. Nämä väylät sataman pitäjä hakee ympäristölupavirastolta yleiseksi paikallisväyläksi.

Merenkululaitos rakentaa ja ylläpitää alueellisesti merkittävät veneilyn pääväylät eli veneilyn runkoväylät (VL4). Nämä haetaan julkisiksi kulkuväyliksi. Veneilyn runkoväylä kulkee merialueilla Virolahdelta Pohjanlahdelle ja se tarjoaa veneilijöille helpon ja turvallisen kulkuväylän, jolla kauppa-alukset eivät liiku. Veneilyn runkoväylän kulkusyvyyks on vähintään 2,4 metriä ja alikulkukorkeus väylällä on vähintään 18 metriä.

Niiden veneväylien ja -reittien osalta (VL5-VL6), jotka Merenkululaitos luovuttaa jonkun muun, esimerkiksi kunnan ylläpidettäväksi, voi Merenkululaitos olla yleisen kulkuväylän perustamisen hakijana, mutta tällöin väylä on haettava yleiseksi paikallisväyläksi. Sopimus väylän ylläpidosta on liitettävä hakemukseen.

3.2 Kulkuväylän muuttaminen

Yleistä kulkuväylää koskevaa lainvoimaista päätöstä voidaan hakemuksesta muuttaa. Jos väylän kunnossapitäjä vastustaa muuttamista, edellytetään että väylästä tai sen käyttämisestä aiheutuu vahingollinen seuraus, jota vesialuetta väyläksi määrättäessä ei ole edellytetty tai että olosuhteet ovat myöhemmin olennaisesti muuttuneet. Yleisen paikallisväylän muuttaminen edellyttää ympäristölupaviraston lupaa.

Merenkululaitos voi väliaikaisesti muuttaa julkista kulkuväylää, jos se on tarpeen esim. meriturvallisuuden ylläpitämiseksi tai muusta tärkeästä syystä.

3.3 Kulkuväylän lakkauttaminen

Merenkululaitos voi hakea ympäristölupavirastolta vesilain edellyttämää lupaa julkisen kulkuväylän lakkauttamiseen. Kaikki sellaiset vanhat väylät, joiden merkitys on vähäinen joko vähäisen liikenteen tai vaihtoehtoisten väylien vuoksi ja joiden ylläpitokustannukset ovat väylän käyttöasteeseen ja merkitykseen nähden huomattavat, tulisi pyrkiä lakkauttamaan.

Väylän lakkauttamisessa noudatetaan samaa menettelyä kuin väylän perustamisessakin.

Myös sellaisista väylistä, jotka vaativat jatkuvia kunnossapitoruoppauksia, tulisi pyrkiä luopumaan, mikäli väylää ei kohtuullisin kustannuksin saada suojattua liettymiseltä ja sen merkitys on vähäinen tai vaihtoehtoisia väyläratkaisuja on olemassa. Veneväylien ja venereittien osalta voidaan myös selvittää, olisiko jokin ulkopuolinen taho valmis ottamaan ylläpitovastuun hoidettavakseen.

Väylänhoitokuluja voidaan myös pienentää alentamalla väylän kulkusyvyyttä tai merkinnän tasoa. Merkittävä kulkusyvyyden alentaminen voi edellyttää ympäristölupaviraston lupaa.

3.4 Muut tahot yleisen kulkuväylän hakijana

Muiden kuin Merenkululaitoksen hakiessa yleistä kulkuväylää kyseessä on aina yleinen paikallisväylä. Hakijoina voivat olla kunnat, yksityiset, alueelliset ympäristökeskukset, venekerhot jne. Yleinen paikallisväylä voidaan myös hakemuksesta lakkauttaa soveltaen hakumenettelyä.

Kunnalliset tai yksityiset satamat voivat hakea satama-alueellaan olevat julkisiin kulkuväyliin kuulumattomat väylät yleiseksi paikallisväyläksi. Yleisesti kuka tahansa voi hakea yleistä paikallisväylää vesistön

osalle, jossa ei ole julkista kulkuväylää, mikäli se on tarpeen pitää avoinna yleistä laiva- ja veneliikennettä varten.

Kaikki yleiset kulkuväylät tulee merkitä merikarttoihin. Jos alueelta ei ole olemassa merikarttaa, voidaan väylä merkitä viittakarttaan tai ulkoilukarttaan ja jos niitäkään ei ole, voidaan tapauskohtaisesti päättää kartan laatimisesta. Väyläesitys on tehtävä Merenkululaitokselle kaikissa tapauksissa myös silloin, kun väylä ei tule millekään kartalle.

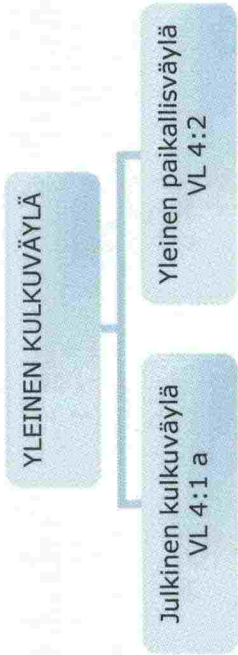
Merenkululaitos huolehtii julkisten kulkuväylien osalta vesiliikenteelle tarpeellisista turvalaitteista. Merenkululaitokselle kuuluu myös muiden tahojen tekemien väylien merkinnän valvonta ja uusien merkintöjen hyväksyminen. Merenkulun turvalaitteet edellyttävät aina Merenkululaitoksen luvan. Yleiset paikalliset väylät tulee merkitä merikarttaan, jos sellainen on alueelta olemassa.

4. Erillisten matalikkojen merkitseminen

Merenkululaitoksella on kulkuväylän ulkopuolella oikeus sellaisten turvalaitteiden sijoittamiseen, jotka ovat tarpeen matalikon tai karin merkitsemiseksi tai muusta näihin rinnastettavasta syystä, (12.7.1993/653). Näin saadaan veneilijöille uusia turvallisia reittejä ilman, että tarvitsee perustaa uutta väylää, esimerkiksi kahden väylän välinen oikaisu. Näin menetellen myös investointi- ja ylläpitokustannukset supistuvat. Tietyissä kohteissa voidaan jopa ruopata jokin kapeikko ja merkitä se esimerkiksi erillisellä viittaportilla perustamatta varsinaista väylää.

Erillisen matalan merkitsemisessä tulee käyttää kardinaaliviittoja ja merkinnän tulee erottua selvästi lähistöllä mahdollisesti olevista väylistä, jotta väyläalueen ei mielletäisi jatkuvan erilliselle matalikolle saakka. Matalikko tulee harata riittävän laajalta alueelta turvallista vesialuetta osoittavalta ilmansuunnalta ja tarvittaessa asentaa riittävän kauas matalikosta ylisyvään veteen. Viitan asennussyvyyttä harkittaessa tulee ottaa huomioon lähistöllä olevien väylien kulkusyvyydet sekä alueella liikennöivä vallitseva aluskanta.

YKSITYINEN KULKUVÄYLÄ

• Ympäristölupavirasto määrää Merenkulkulaitoksen hakemuksesta (VL 4:1 a §) • Ympäristölupavirasto lakkauttaa Merenkulkulaitoksen tai muun asianosaisen hakemuksesta (VL 4:3 a §) • väylän käyttöön ottamisesta päättää Merenkulkulaitos (VL 4:3 §) • merkittävä vesipäättösrekisteriin, Ympäristölupavirastossa pidettävään karttaan sekä Merenkulkulaitoksessa ylläpidettävään merikarttaan (VL 4:3 §) • Merenkulkulaitos voi väliaikaisesti muuttaa julkista kulkuväyliä (VL 4:3 a §) • vesialueen yleiseksi kulkuväyläksi määrittämisestä on suoritettava korvausta vain jos yksityisen kalastusoikeuden käyttämiselle aiheutuu vahinkoa, ammattimainen kalastus estyy tai vaikeutuu tai jonkin oikeuden käyttämistä varten tehty laite tai rakennelma käy hyödyttömäksi (VL 4:8 §).	• Ympäristölupavirasto määrää ja lakkauttaa hakemuksesta (VL 4:2 §) • Ympäristölupavirasto määrää käyttöönotosta (VL 4:3 §) • merkittävä vesipäättösrekisteriin, Ympäristölupavirastossa pidettävään karttaan sekä Merenkulkulaitoksessa ylläpidettävään merikarttaan (VL 4:3 §) • vesialueen yleiseksi kulkuväyläksi määrittämisestä on suoritettava korvausta vain jos yksityisen kalastusoikeuden käyttämiselle aiheutuu vahinkoa, ammattimainen kalastus estyy tai vaikeutuu tai jonkin oikeuden käyttämistä varten tehty laite tai rakennelma käy hyödyttömäksi (VL 4:8 §).	• väylän perustamiselle ei haeta lupaa • ei oikeutta väyläalueeseen • virallisia merenkulun turvalaitteita ei saa käyttää väylän merkinnässä • väyliä ei merkitä vesipäättösrekisteriin, Ympäristölupavirastossa pidettävään karttaan eikä Merenkulkulaitoksessa ylläpidettävään merikarttaan.

Yleisen kulkuväylän perustamisen hakeminen

Merenkulkulaitos hakee
(Julkinen kulkuväylä)

- aina, kun Ympäristölupaviraston lupa olisi muutenkin haettava väylähankkeen yhteydessä (esim. ruoppaustöiden takia)
- uusien väylien osalta, kun väylä tulee vesialueelle jossa Merenkulkulaitoksen tai jonkin muun tahon rakentamaa yleistä kulkuväylää ei aikaisemmin ole ollut
- silloin, kun olemassa olevan väylän sijainti tai linjaus olennaisesti muuttuu
- silloin, kun väylän kulkusyvyyys muuttuu siinä määrin, että se vaikuttaa olennaisesti väylän ja sen liikenteen luonteeseen
- silloin, kun väylähankkeeseen liittyy töitä satama-alueella tai rakennetaan uutta satamaa, jolloin lupahakemukseen sisällytetään myös sataman osuus
- yleisen kulkuväylän lakkauttamista (sekä julkisen kulkuväylän, että yleisen paikallisväylän).

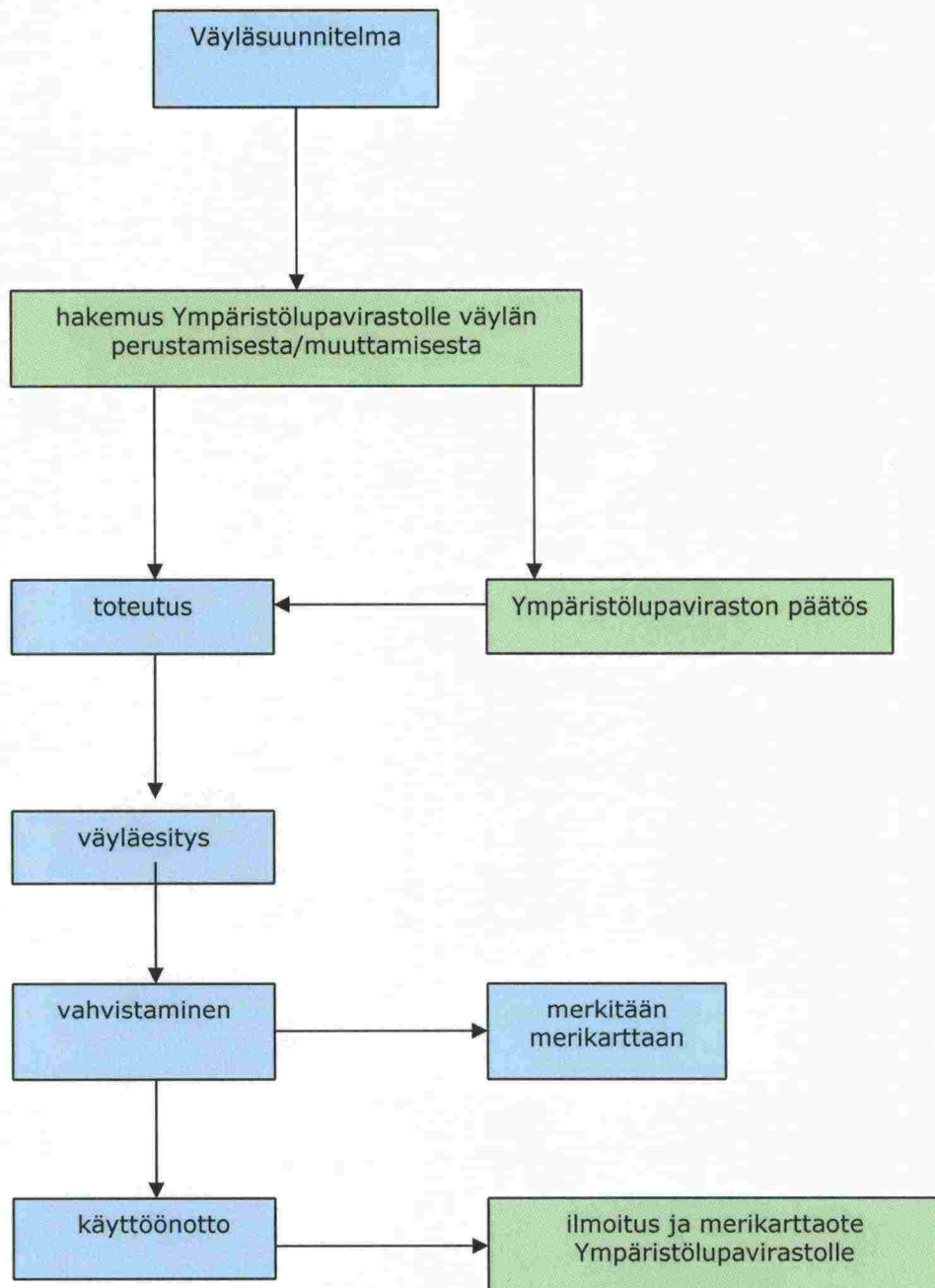
Muu asianosainen hakee
(Yleinen paikallisväylä)

- kunnat ja alueelliset ympäristökeskukset hakevat rakentamiensa väylien osalta. Tällöin väylän perustamista haettaisiin yleistä paikallisväylää koskevien säännösten mukaisesti. Merenkulkulaitoksen tulee tällöinkin ensin hyväksyä po. suunnitelma virallisten merenkulun turvalaitteiden asentamista varten. (Käyttöönnotosta päättää Ympäristölupavirasto)
- Merenkulkulaitos voi hakea silloin, kun väylä jää esim. kunnan ylläpidettäväksi
- yleisen kulkuväylän lakkauttamista (sekä julkisen kulkuväylän että paikallisväylän osalta).

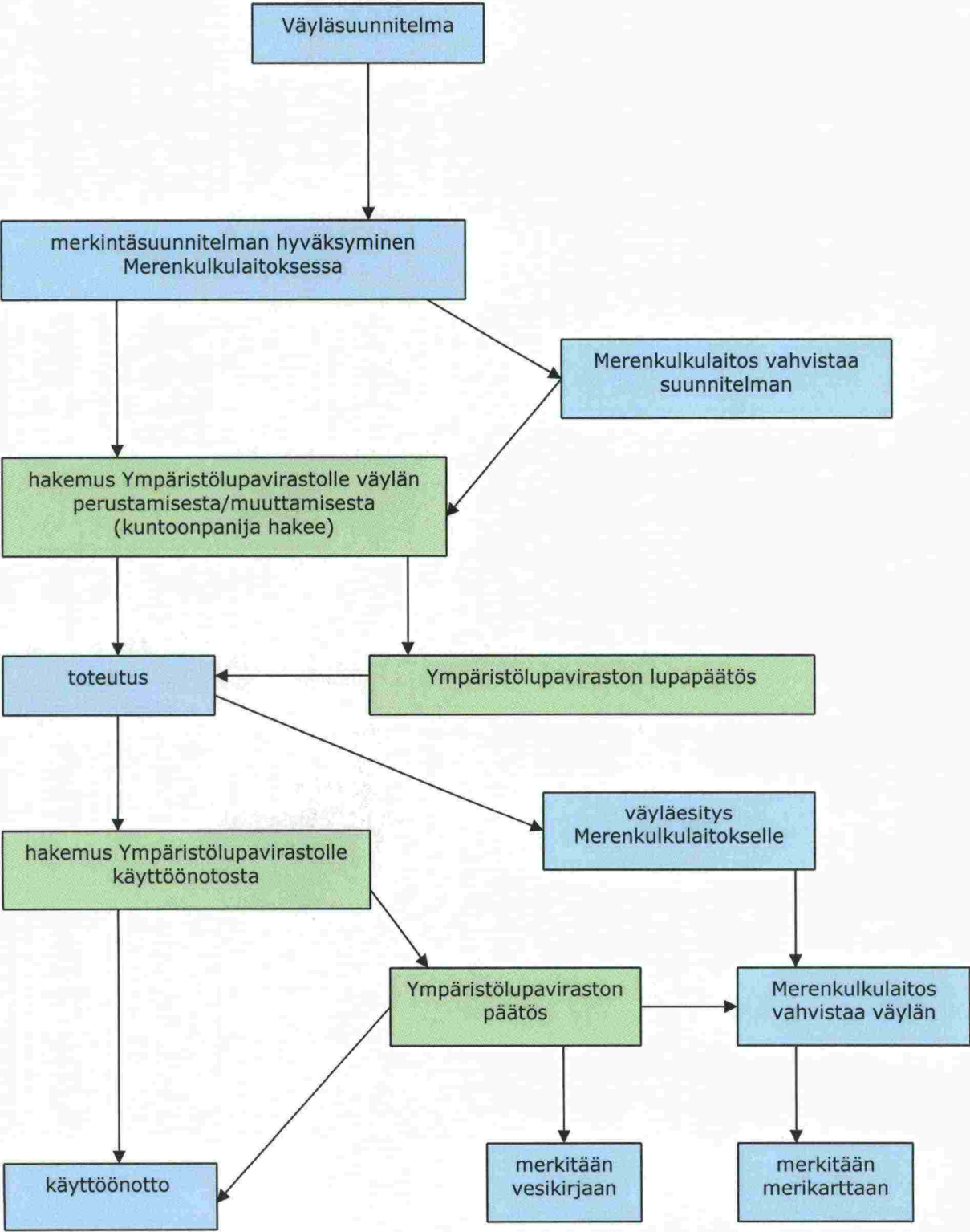
Merenkulkulaitos ei hae

- olemassa olevien väylien syventämis-, oikaisu-, yms. parannushankkeiden sekä turvalaitteiden rakentamisen yhteydessä, jos muutokset nykyiseen vähäiset (tällaisia ovat mm. tavanomaiset turvalaitetyöt)
- sovellettaessa oikeutta väylän väliaikaiseen muuttamiseen turvallisuuksyistä tai muusta erityisestä syystä, esim. tarpeesta saada väylä kiireesti käyttöön. Jos muutos on tarkoitettu pysyväksi, on muutosta haettava Ympäristölupavirastolta, vaikka Merenkulkulaitos on tehnyt päätöksen väliaikaisesta muuttamisesta. Väliaikaisesta muutoksesta tulee tiedottaa Suomen ympäristökeskukselle tai alueelliselle ympäristökeskukselle
- sotilasväylien osalta.

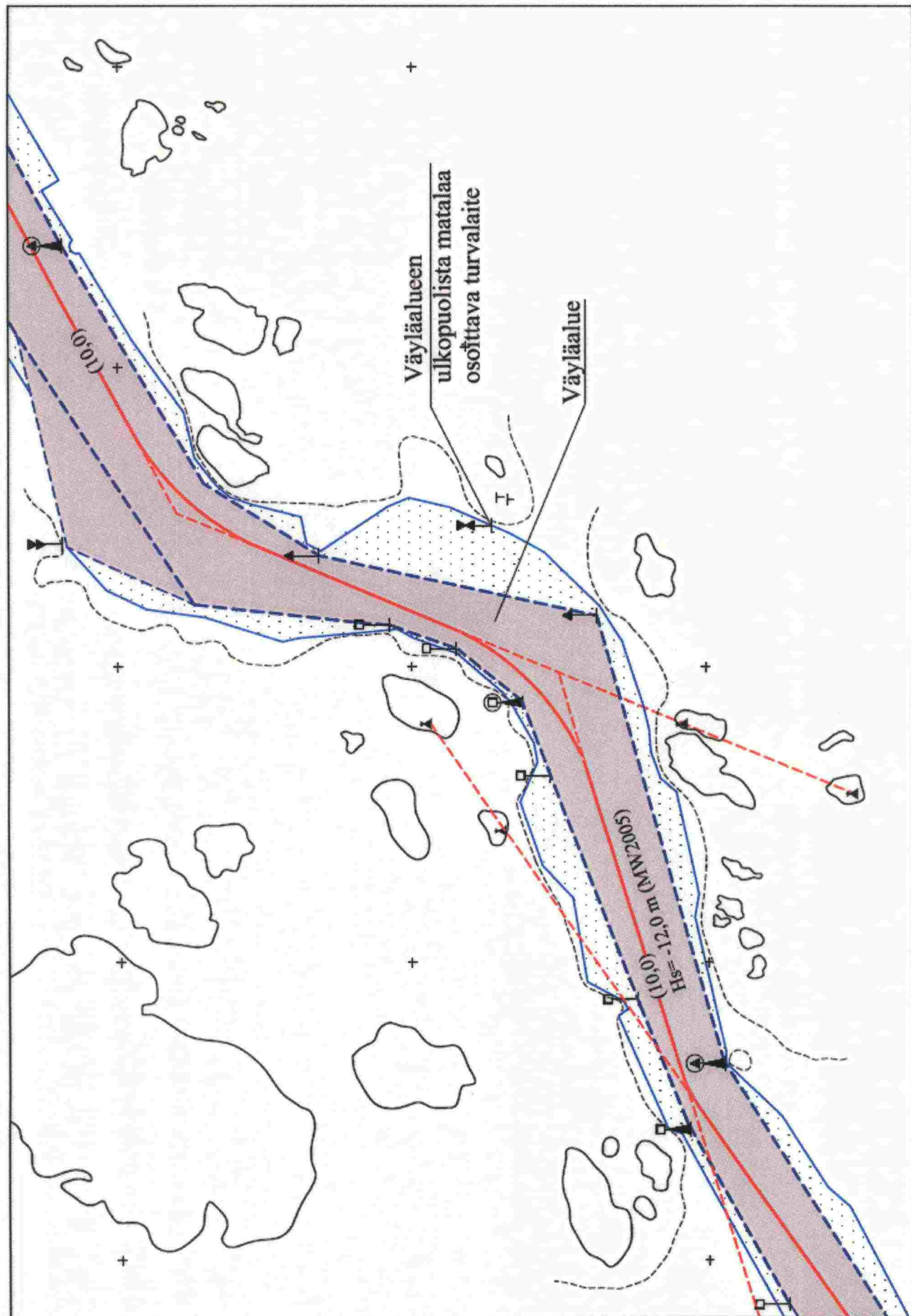
Menettely julkisen kulkuväylän perustamisessa

Menettely yleisen paikallisväylän perustamisessa

AN ORIGINAL BINDOMATIC DES COVER
Classic 1.5 mm for 1-15 sheets